

Vakioehtojen sisällyys

UM:N VALTIONAVUSTUSTEN VAKIOEHDOT KORKEAKOULUILLE	3
1 YLEISTÄ.....	3
1.1. Vakioehtojen nimi	3
1.2. Ehtojen voimassaoloaika	3
1.3. Vakioehtojen soveltamisala ja sovellettavat säädökset.....	3
1.4. Ehtojen ja rajoitusten noudattaminen.....	3
1.5. Valtionavustuspäätöksen ja avustusta koskevien tietojen julkisuus	4
1.6. Valtionavustuksen maksaminen.....	4
1.7. Hankintamenettelyä koskevat ehdot.....	5
1.8. Muut yleisiin asioihin liittyvät ehdot	6
2. VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN YLEISET LÄHTÖKOHDAT	9
2.1. Valtionavustuksen käytön seurannan järjestämisvelvollisuus	9
2.2. Valtionavustuksen käyttö hyväksyttävään käyttötarkoitukseen.....	9
2.3. Valtionavustuksen edelleen välittämistä koskevat ehdot.....	10
2.4. Valtionavustuksen käyttöaikaa koskevat rajoitukset	12
2.5. Avustuksella hankitun omaisuuden käyttöön liittyvät rajoitukset ja velvollisuudet	12
2.6. Valtionavustuspäätöksessä yksilöityjen erityisten ehtojen muuttaminen	12
2.7. Muut käytön yleisiin lähtökohtiin liittyvät ehdot	13
3. AVUSTETTAVIIN KUSTANNUKSIIN SEKÄ TULOIHIN JA RAHOITUKSEEN LIITTYVÄT EHDOT....	14
3.1. Hyväksyttävät kustannukset	14
3.2. Ei-hyväksyttävät kustannukset.....	14
3.3. Toiminnassa tai hankkeessa saatuihin tuloihin liittyvät ehdot.....	15
3.4. Avustettavan toiminnan tai hankkeen rahoitukseen liittyvät ehdot	15
3.5. Maksutta käyttöön saatuja resursseja koskevat ehdot.....	15
3.6. Saajan taloudelliseen tilanteeseen sekä tuloihin ja varallisuuteen liittyvät ehdot	16
4.1. Valtionavustuksen saajan tiedonanto- ja ilmoittamisvelvollisuudet	17
4.2. Valtionavustuksen palauttamisvelvollisuus	17
4.4. Avustetun toiminnan tai hankkeen vaikutusten arviointi	19
4.5. Tulosten hyödyntäminen	19
4.6. Muut valtionavustuksen saajan erityisiin velvollisuuksiin liittyvät ehdot.....	20
5. VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN VALVONTA, MAKSATUKSEN KESKEYTYS JA TAKAISINPERINTÄ	26

5.1.	Seuranta- ja valvontakäytännöt	26
5.2.	Tarkastusoikeudet	26
5.3.	Valtionavustuksen saajan velvollisuus avustaa tarkastuksessa	27
5.4.	Valtionavustuksen maksatuksen keskeytys	27
5.5.	Valtionavustuksen takaisinperintä ja korot	27

1 YLEISTÄ

1.1. Vakioehtojen nimi

Vakioehdot korkeakouluille.

1.2. Ehtojen voimassaoloaika

Vakioehdot ovat Higher Education Programme-ohjelmalle voimassa 1.9..2023 alkaen.

1.3. Vakioehtojen soveltamisala ja sovellettavat säädökset

Valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Tähän asiakirjaan on valtionavustuksen käyttöä koskevien vakioehtojen lisäksi koottu valtionavustuksen käyttöön sovellettavat ja valtionavustuslain keskeiset säännökset. Lainsäädännössä voi kuitenkin olla myös muita valtionavustuksen käyttöön sovellettavia säännöksiä.

Avustuksen saaja ja mahdollinen yhteistyökumppani sitoutuvat noudattamaan myös muuta Suomessa voimassaolevaa lainsäädäntöä kaikessa valtionavustuksen käyttöön liittyvässä toiminnassa.

Nämä yleisehdot koskevat talousarvion momentilta 24.30.66 myönnettyjä ulkoministeriön kehitysyhteistyössä myönnettäviä valtionavustuksia ja ovat osa valtionavustuksen myöntämistä koskevaa päätöstä.

Jos valtionavustuspäätös ja sen liitteet ovat keskenään ristiriidassa, tulkintajärjestys on seuraava: 1) Valtionavustuspäätös ja sen yksilöidyt erityiset ehdot, 2) Mahdolliset instrumenttikohtaiset lisäehdot 3) Valtionavustuspäätöksen liitteenä olevat valtionavustusten vakioehdot, 4) Hyväksytty kustannusarvio, 5) Mahdollinen hyväksytty toteuttamissuunnitelma, 6) Valtionavustushakemus ja sen liitteet.

Valtionavustuksen saajalla ja mahdollisella siirronsaajalla on lisäksi velvollisuus noudattaa muita heihin soveltuvia kansainvälisiä sitoumuksia ja kansallista lainsäädäntöä.

1.4. Ehtojen ja rajoitusten noudattaminen

Valtionavustuksen käyttötarkoitus on yksilöity valtionavustuspäätöksessä.

Valtionavustuslain 13.1 §:n mukaan valtionavustusta saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.

Jos valtionavustus on myönnetty tiettyä valtionavustuspäätöksessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten käytettävän omaisuuden hankintaan tai perusparannukseen, omaisuutta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn käyttötarkoitukseen eikä omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle valtionavustuspäätöksessä määrättyinä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana.

Valtionavustuslain 13.2 §:n mukaan, sen lisäksi, mitä tässä laissa tai lain 8 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään, valtionavustuksen saajan on noudatettava avustettavassa hankkeessa tai toiminnassa valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia.

1.5. Valtionavustuspäätöksen ja avustusta koskevien tietojen julkisuus

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 1 §:n mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan julkisuuslain 5 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa, joka voi esimerkiksi olla hakijan viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa toimittama asiakirja liitteineen.

Asiakirjojen salassapitoperusteista säädetään julkisuuslain 24 §:ssä.

Ulkoministeriö päättää sille toimitettujen asiakirjojen julkisuudesta harkintansa pohjalta. Hakijalla, valtionavustuksen saajalla tai muulla asianosaisella on mahdollisuus tarvittaessa osoittaa hakemuksessaan tai muissa viranomaisen asiakirjoissa salassapitoa edellyttävät kohdat ja perustella salassapitotarve julkisuuslain 24 §:n perusteella.

Ulkoministeriö ei ole sidottu asianosaisen esitykseen salassapidosta, vaan viranomaiselle toimitetun asiakirjan julkisuus arvioidaan tapauskohtaisesti julkisuuslain (621/1999) ja muun lainsäädännön nojalla.

Ulkoministeriö toimittaa lisäksi 1.10.2023 alkaen haettavaksi tulevia valtionavustuksia ja niihin liittyviä valtionavustushakemuksia- ja päätöksiä koskevat vähimmäistiedot sekä 1.10.2023 ja sen jälkeen tehdyn hallintopäätöksen perusteella myönnettävän valtionavustuksen vähimmäistiedot valtionavustustoiminnan tietovarantoon, jota ylläpitää Valtiokonttori. Valtionavustuslain 6 a luvun mukaisesti Valtiokonttori julkaisee tietyt valtionavustuksia koskevat tiedot valtionavustustoiminnan avoimessa tietopalvelussa (Tutkiavustuksia.fi-palvelu).

Valtionavustuksen saaja ja siirron saaja sitoutuvat käsittelemään mahdollisia henkilötietoja EU:n yleisen tietosuojasetusta (2016/679) sekä tietosuojalakea (1050/2018) noudattaen.

1.6. Valtionavustuksen maksaminen

Valtionavustuslain 12.1 §:n mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Valtionapuviranomainen voi päättää, että valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty valtionapuviranomaiselle hyväksyttävä selvitys.

Valtionavustuslain 12.2 §:n valtionavustuksesta voidaan maksaa ennakkoa, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua sekä sen käytön valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Valtionavustuslain 12.3 §:n mukaan määrältään vähäinen ja 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu valtionavustus voidaan 1 momentin estämättä maksaa myös kertasuorituksena, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua.

Valtionavustuslain 12.4 §:n mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot

Muut valtionavustuksen maksamisen ehdot määritellään valtionavustuspäätöksessä.

Ministeriö maksaa avustuksen saajan lähettämien maksatuspyyntöjen perusteella.

Kun kyseessä on monivuotinen avustus, ensimmäistä avustuksenkäyttövuotta seuraavien vuosien osalta avustus on ilman eri päätöstä maksettavissa sen jälkeen, kun eduskunnan hyväksymä kyseistä vuotta koskeva valtion talousarvio on astunut voimaan edellyttäen, että eduskunta on myöntänyt määrärahat kyseiseen tarkoitukseen. Maksatuspyynnöissä tulee huomioida kulujen ajoittuminen. Kunkin vuoden alussa on huomioitava talousarvion vahvistamiseen liittyvät määräajat.

Mahdolliset maksujen jaksottamista koskevat ehdot sisällytetään valtionavustuspäätökseen.

Maksatuksen tai monivuotisten maksatuksien edellytyksenä voivat olla esimerkiksi raportit tai muut ulkoministeriön edellyttämät asiakirjat.

1.7. Hankintamenettelyä koskevat ehdot

Avustuksen käytössä tulee noudattaa näitä yleisehtoja, sen lisäksi, että valtionapuviranomainen on valtionavustuspäätöksessä hyväksynyt jonkin hankinnan osana toiminta- tai hankesuunnitelmaa ja kustannusarviota.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 5 §:n kohdan mukaan laissa tarkoitettuna hankintayksikkönä (eli toimijana, jonka pitää kilpailuttaa hankintansa hankintalain säännösten mukaan) pidetään mitä tahansa hankinnan tekijää silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta valtion viranomaiselta tai kun saaja on hankintalain 5 §:ssä tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos. Tällaisen hankintayksikön tulee noudattaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) säädettyjä hankintamenettelyä.

Valtionavustuksensaajan tulee selvittää, onko se edellä tarkoitettu hankintayksikkö. Jos valtionavustuksensaaja on edellä tarkoitettu hankintayksikkö, saajan tulee noudattaa avustuksella tehtävissä hankinnoissa hankintalainsäädäntöä ja sen tulee huomioida hankintalaissa asetetut hankintojen kilpailuttamisveloitteet. Tällöin valtionavustuksensaaja on myös vastuussa hankintalainsäädännön noudattamisesta. Jos saaja on edellä tarkoitettu hankintayksikkö ja hankinta on tehty vastoin hankintalainsäädäntöä, hankintaa ei voida hyväksyä osaksi valtioavustuksen käyttöä eikä hankintahinta siten ole hyväksyttävä kustannus.

Kaikissa hankinnoissa on huolehdittava, että tarjoajaan ei kohdistu Euroopan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tai Suomen viranomaisten asettamia pakotteita, varojen jäädyttämispäätöksiä tai muita rajoituksia, kuten EU:n hankintadirektiivi, jossa kielletään esim. EU:n kynnyksiarvot ylittävissä hankinnoissa hankintasopimuksen tekeminen Venäjän kansalaisten tai Venäjälle sijoittuneiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden kanssa. Tarjouspyynnöissä tämän voi toteuttaa lisäämällä tarjouspyyntöihin toimittajan vakuutus siitä, etteivät pakotteet ja muut rajoitteet koske sitä tai sen edunsaajapiiriä.

Tavaroita tai palveluja hankittaessa tulee sekä tarjouspyyntöihin että hankintasopimukseen sisällyttää lauseke, jonka mukaan tarjous voidaan hylätä tai sopimus voidaan irtisanoa päätymään välittömästi, jos palveluntuottajaa rasittaa julkisia hankintoja koskevassa kansallisessa tai EU-lainsäädännössä tarkoitettu pakollinen tai hankinnanvarainen poissulkemisperuste, Euroopan unionin tai YK:n kohdistama pakote tai muu yllämainittu rajoite, kuten Venäjän kansalaisuus tai sijoittuminen Venäjälle, vaikka peruste olisi syntynyt vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen.

Avustuksensaaja vakuuttaa niin ikään, että niihin tahoihin, joiden toiminnassa käytettäväksi se käyttötarkoituksen mukaisesti siirtää osan valtioavustuksesta eikä näiden tahojen johtoon tai valvontavaltaa käyttäviin henkilöihin taikka näiden työntekijöihin ei kohdistu mitään julkisia hankintoja koskevassa kansallisessa tai EU-lainsäädännössä tarkoitettua pakollista tai harkinnanvaraista poissulkemisperustetta, Euroopan unionin tai YK:n kohdistamaa pakotetta tai muuta yllämainittua rajoitetta, kuten Venäjän kansalaisuutta tai sijoittumista Venäjälle, vaikka peruste olisi syntynyt vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen.

Lisäksi tavaroita tai palveluja hankittaessa tulee sekä tarjouspyyntöihin että hankintasopimukseen sisällyttää lauseke, jonka mukaan tarjous voidaan hylätä tai sopimus purkaa, mikäli sopimuksen tekemiseen tai toimeenpanoon liittyy lahjontaa tai lahjonnankaltaista laiton toimintaa (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta).

1.8. Muut yleisiin asioihin liittyvät ehdot

Avustuksen saajan toiminnan ODA-kelpoisuus

Avustuksen käyttöä ohjaavat avunantajien kansainvälisessä yhteistyössä sopimat normit. OECD:n kehitysapukomitea (DAC, Development Assistance Committee) määrittelee kriteerit kehitysyhteistyökelpoisuudelle (ODA, Official Development Assistance).

Avustettavan toiminnan tai hankkeen tulee olla ODA-kelpoista.

Avustuksen saaja raportoi valtionavustuspäätöksessä tai niihin liitetyissä ehdoissa edellytetyllä tavalla ministeriölle suunnitellusta ja käytetystä kehitysyhteistyötuesta edelleen välitettäväksi OECD:n kehitysapukomitealle (OECD-DAC).

Riskienhallinta ja organisaation hyvän hallinnon järjestäminen

Valtionavustuksen saajan tulee huolehtia organisaationsa hyvästä hallintotavasta sekä riittävästä riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta. Riskienhallintatyön on oltava jatkuvaa.

Valtionavustuksen saajalla tulee olla käytössään asianmukaiset riskienhallintamekanismit.

Valtionavustuksen saajan vuosiraportoinnissa on oltava päivitetty riskimatriisi.

Vuosiraportoinnissa edellytetään jatkuvaa riskienhallinnan toteutumisen kuvausta. Riskienhallinnassa tulee huomioida myös kohdan 4.6. velvoitteet.

Pakotejärjestelmien noudattaminen

Avustuksensaajan ja siirronsaajan tulee varmistaa, ettei ministeriön avustuksen saajan tukemiseksi myöntämiä varoja luovuteta tai muutoin käytetä rahoitusavun tai tuen antamiseksi sellaisille henkilöille tai yhteisöille, terroristeille tai terroristijärjestöille taikka muille oikeushenkilöille tai virastoille, jotka luetellaan Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston konsolidoidussa pakoteluettelossa tai EU:n pakoteasetuksissa (sellaisina kuin ne ovat ajoittain muutettuina). Avustuksensaajan tulee ilmoittaa ministeriölle välittömästi, jos avustuksen saaja tämän avustuksen kohteena olevan toiminnan voimassaolon aikana toteaa, että näitä varoja on käytetty mainittuihin tarkoituksiin.

Avustuksensaajan tulee siten sitoutua liitteenä olevassa vakuutuksessa noudattamaan kaikilta osin yllämainittuja ja muita pakotejärjestelmiä, kuten niitä kohdennettuja taloudellisia pakotteita ja muita

toimenpiteitä, jotka turvallisuusneuvosto on hyväksynyt Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan VII luvun 41 artiklan mukaisesti, sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan mukaisesti hyväksytyjä taloutta ja rahoitusta koskevia rajoittavia toimenpiteitä, jotka ovat voimassa Euroopan unionissa.

Velvollisuus ilmoittaa väärinkäyttöepäilyistä ja ilmoittajansuoja

Avustuksensaajan ja siirron saajan sekä näiden organisaatiossa työskentelevän tulee viipymättä ilmoittaa epäilemistään tai havaitsemastaan väärinkäytöstä ulkoministeriön väärinkäyttöilmoituskanavalle osoitteeseen <https://vaarinkayttoilmoitus.fi>. Väärinkäytöllä tarkoitetaan ainakin 2.2. kohdassa tarkoitettua väärinkäyttöä. Ilmoitus väärinkäyttöepäilyistä voi saapua ulkoministeriöön myös kumppaneilta sekä ulkopuolisilta henkilöiltä.

Jos avustuksensaaja tai siirron saaja on Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoitettavien henkilöiden suojelusta annetun lain eli ilmoittajansuojelulain (1171/2022) tarkoittama yli 50 työntekijää työllistävä yksityisen tai julkisen sektorin organisaatio (tai valtion virasto), sillä on lisäksi velvollisuus perustaa sisäinen ilmoituskanava.

Sisäisessä ilmoituskanavassa tehty ilmoitus ei kuitenkaan poista velvollisuutta tehdä ilmoitusta väärinkäytöstä ulkoministeriön väärinkäyttöilmoituskanavalle <https://vaarinkayttoilmoitus.fi> näiden ehtojen ja voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

Avustuksensaajan ja siirronsaajan tulee taata tehokas suoja väärinkäytösten ilmoittajille. Avustuksensaaja ja siirronsaaja sitoutuvat siihen, että ilmoitukset väärinkäytöksestä tulee voida tehdä turvallisesti ja siihen, että ilmoittajan henkilöllisyys on suojattu. Valtionavustuksen saajan ja siirron saajan on suojeltava ilmoittajia kaikenlaisilta suorilta ja epäsuorilta vastatoimilta, joiden kohteeksi he voivat joutua ilmoittaessaan väärinkäytöksistä. Vastatoimia ovat muun muassa virasta erottaminen määrääjäksi, pakkolomautus, irtisanominen, siirtäminen alempiin tehtäviin, ylennyksen lykkääminen, työtehtävien vaihtaminen, palkanalennus, kielteinen työsuorituksen arviointi, vahingon aiheuttaminen henkilön maineelle, mustalle listalle asettaminen ja tavaroiden ja palveluiden toimittamista koskevien sopimusten ennaikainen irtisanominen. Vastatoimien kieltä kattaen myös toimet, jotka kohdistuvat ilmoittavan henkilön lisäksi esimerkiksi hänen edustamaansa oikeushenkilöön tai hänen sukulaisiinsa, jotka ovat työnsä vuoksi yhteydessä ilmoittajan työnantajaan. Vastatoimien kiellon rikkomisesta tai ilmoittamisen estämisestä voi seurata vahingonkorvausvastuu sekä velvollisuus maksaa hyvitystä ilmoittajalle.

Valtionavustuksen saajan sekä siirron saajan tulee huolehtia, että ulkoministeriön väärinkäyttöilmoituskanava <https://vaarinkayttoilmoitus.fi> on kaikkien sen organisaatiossa työskentelevien, yhteistyökumppanien ja muiden sidosryhmien tiedossa.

Lahjonnan ja lahjonnan kaltaisen toiminnan kieltä

Avustuksen saaja vakuuttaa, ettei se eivätkä sen johto- tai valvontavaltaa käyttävät henkilöt taikka sen työntekijät tai paikallisedustajat ole syyllistyneet lahjontaan tai lahjonnan kaltaiseen laittomaan toimintaan (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta) eivätkä tule syyllistymään tällaiseen toimintaan valtionavustuksen käyttöaikana. Avustuksen saaja vakuuttaa niin ikään, etteivät ne tahot, joiden toiminnassa käytettäväksi se käyttötarkoituksen mukaisesti siirtää osan valtioavustuksesta eivätkä näiden tahojen johto- tai valvontavaltaa käyttävät henkilöt taikka näiden työntekijät tai paikallisedustajat ole syyllistyneet lahjontaan tai lahjonnan kaltaiseen laittomaan toimintaan (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta) eivätkä tule syyllistymään tällaiseen toimintaan avustuksen käyttöaikana. Vakuutuksen rikkominen voi johtaa maksetun avustuksen tai sen osan takaisin perintään valtionavustuslain (688/2001) nojalla.

Mikäli avustuksensaaja havaitsee, että sen johto- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö taikka sen työntekijä tai paikallisedustaja on syyllistynyt valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöön, on avustuksensaajan välittömästi ryhdyttävä toimiin vahinkojen minimoimiseksi sekä ilmoitettava asiasta ulkoministeriölle. Samoin on toimittava, mikäli avustuksensaaja havaitsee, että taho, jonka toiminnassa käytettäväksi avustuksensaaja käyttötarkoituksen mukaisesti on siirtänyt osan valtioavustuksesta taikka tällaisen tahon johto- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö taikka tällaisen tahon työntekijä tai paikallisedustaja on syyllistynyt valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöön.

Hyvän hallinnon tukeminen kaikessa toiminnassa on keskeistä ja avustuksensaaja ottaa toiminnassaan huomioon Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi korruptionvastaiseksi strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2021-2023.

Esteellisyys

Avustuksen saaja on tietoinen mahdollisista esteellisyyksistä eikä tee esteellisenä päätöksiä. Avustuksen saaja huolehtii, että valtionavustuslain 7 §:n 3 momentissa tarkoitetut kolmannet ja avustuksen saajan avustuksen käyttöön liittyvät yhteistyökumppanit eivät tee esteellisinä päätöksiä.

2. VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN YLEISET LÄHTÖKOHDAT

2.1. Valtionavustuksen käytön seurannan järjestämisvelvollisuus

Valtionavustuspäätös on toimitettava tiedoksi valtionavustuksen saajan ja yhteistyökumppanin kirjanpitäjille.

Valtionavustuksen saajan on perustettava kirjanpitoonsa muista toiminnoista erillinen kustannuspaikka avustuskohteen talouden seuraamiseksi. Taloudella tarkoitetaan toiminnasta tai hankkeesta aiheutuneita kustannuksia, tuloja ja rahoitusta.

Valtionavustuksen saajan tulee säilyttää avustuksen käyttöä selventävät tositteet vähintään 10 vuoden ajan valtionavustuksen viimeisestä maksuerästä lukien.

Valtionavustuksen saajan sekä sen kaikkien mahdollisten yhteistyökumppanien tulee järjestää ja kirjata luotettavasti työajan käytön seuranta. Työajan seuranta on hoidettava järjestelmällisesti kaikkien avustuksensaajan ja sen kumppanien työntekijöiden osalta hyvän hallinnon ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi.

2.2. Valtionavustuksen käyttö hyväksyttävään käyttötarkoitukseen

Valtionavustuksen käyttötarkoitus on yksilöity valtionavustuspäätöksessä ja sen liitteissä. Valtionavustuslain 13.1 §:n mukaan valtionavustusta saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen ja sen liitteiden mukaiseen tarkoitukseen.

Valtionavustusta ei saa käyttää sellaiseen osaan valtionavustuksen saajan toiminnasta, johon avustusta ei ole myönnetty.

Valtionavustuksen käyttötarkoituksen vastaista käyttöä on esimerkiksi taloudellinen toiminta, joka aiheuttaa muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Valtionavustuksen väärinkäyttöä ovat esimerkiksi seuraavat tilanteet: lahjonta, varkaudet, lahjusten vastaanottaminen, rahanpesu, kaikenlainen muu taloudellinen väärinkäyttö, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, seksuaalinen häirintä, häirintä, nepotismi rekrytoinnissa, puolueellisuus, osallistuminen päätöksentekoon esteellisenä, ehtojen vastaiset lahjat ja vieraanvaraisuus, merkittävät kirjanpitovirheet tai sääntöjenvastaisuudet kirjanpidossa, vakavat virheet tehtävien suorittamisessa, merkittävät viivästykset tehtävien suorittamisessa, perusteettomat päivärahat ja palkkiot, hankintasääntöjen peruseriaatteiden rikkominen, menettelyt, jotka rikkovat näitä ehtoja tai valtionavustuksen käyttöön liittyvien sopimusten ehtoja, työsuhteen päättymisen jälkeiset kohtuuttomat kilpailukieltoehdot ja muut laittomat rajoitukset, puutteet raportoinnissa, olennaisten tietojen toimittamatta jättäminen, kieltäytyminen tarkastuksesta tai tilintarkastuksesta, näiden tarkastusten vaikeuttaminen, vallan väärinkäyttö, painostus, syrjintä tai muu epäasianmukaisesta vaikuttaminen, lapsi- tai pakkotyövoiman käyttö, ihmisoikeuksien loukkaaminen muutoin, sijoitukset veroparatiiseihin, muu OECD:n määritelmän mukainen aggressiivinen verosuunnittelu, tai muu näihin rinnastuva lainvastainen toiminta taikka muu väärinkäyttö.

Väärinkäytön kieltö koskee avustuksen saajan henkilöstöä, avustuksen saajan organisaation johtoasemassa olevia henkilöitä, organisaatiota kokonaisuudessaan sekä kaikkia yhteistyökumppaneita, näiden henkilöstöä, yhteistyökumppanin johtoasemassa olevia henkilöitä,

yhteistyökumppaneiden organisaatioita kokonaisuudessaan ja kaikkia, joita avustuksen saaja on ottanut palvelukseensa tai jolta se hankkii palveluita tai tavaraa avustustoimintaan liittyen.

Avustuksensaajan tulee kohdan 2.3. mukaisesti sisällyttää väärinkäytön kieltä siirron saajan ja muiden kolmansien osapuolten kanssa tehtäviin sopimuksiin.

Avustuksensaaja on velvollinen tekemään yhteistyötä ulkoministeriön kanssa mahdollisten väärinkäyttöepäilyjen selvittämiseksi.

2.3. Valtionavustuksen edelleen välittämistä koskevat ehdot

Myönteisen valtionavustuspäätöksen saatuaan avustuksensaajan tulee tehdä yhteistyösopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista valtionavustuksen käytöstä siirronsaajan kanssa, jos valtionavustuspäätöksessä on yksilöity, että valtionavustus on myönnetty käytettäväksi myös valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen. Avustuksensaajan tulee velvoittaa siirron saajaa yhteistyösopimuksessa tekemään vastaavat yhteistyösopimukset sen siirronsaajien kanssa.

Avustuksensaaja on ulkoministeriöön nähden julkisoikeudellisessa oikeussuhteessa, eikä valtionavustuksen siirtäminen edelleen kolmannelle taholle vapauta miltään osin avustuksensaajaa julkisoikeudellisista velvoitteistaan.

Avustuksensaaja on siten täysimääräisesti vastuussa ulkoministeriölle valtionavustuksen oikeasta käytöstä myös siltä osin, kuin avustusta on siirretty muun kuin saajan hankkeen tai toiminnan avustamiseen.

Tämä tarkoittaa, että ulkoministeriö voi siten esimerkiksi vaatia avustuksen käytöstä selvityksiä ja tehdä siihen liittyviä tarkastuksia sekä periä virheellisesti käytetyn valtionavustuksen takaisin avustuksensaajalta silloinkin, kun avustuksensaaja on valtionavustuspäätöksen salliessa siirtänyt osan valtionavustuksella saaduista varoista valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun tahon toimintaan tai hankkeeseen. Avustuksensaaja on myös itse täysin vastuussa vaikeuksista, vaateista ja muista seuraamuksista, jotka mahdollisesti aiheutuvat avustusvarojen käytöstä.

Valtionavustuksen saajan on huolehdittava, että avustuksen muuhun käyttäjään (siirronsaaja) ei kohdistu Euroopan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tai Suomen viranomaisten asettamia pakotteita tai varojen jäädyttämispäätöksiä.

Avustuksensaaja laatii yhteistyösopimukset toimintansa kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yhteistyösopimukset tulee pyydetessä toimittaa ulkoministeriölle.

Yhteistyösopimuksen tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- yhteistyön tarkoitus ja tavoitteet, velvoitteiden jako ja oikeudet, toimivaltaiset edustajat sekä sopimuksen kesto ja irtisanominen.
- tieto siitä, että kyse on ulkoministeriön rahoittamasta hankkeesta, jonka varainkäyttöä ohjaa valtionavustuspäätös (ja siihen liittyvät ehdot, eettiset säännöt, rajoitukset, ohjeet, lainsäädäntö). Tämän vuoksi ulkoministeriöllä tai sen nimeämällä edustajalla on valtionavustuslain 16 §:n 1 momentin mukainen oikeus tarvittaessa tarkastaa myös paikallisen toimintaa tai hanketta toteuttavan siirronsaajan taloutta ja toimintaa. Ulkoministeriö voi valtuuttaa päätöksellään toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tarkastajan

suorittamaan edellä mainittuja tarkastuksia. Tällä taholla on oikeus ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa, jos tarkastamisen kohde sitä edellyttää. Aineisto palautetaan viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Tarkastusta suorittavalla on oikeus päästä tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa valtionavustuksen saajan hallinnassa tai käytössä oleviin liike-, varasto- tai muihin vastaaviin ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen käytettäviin tiloihin ja muille alueille, joiden oloilla on merkitystä valtionavustuksen myöntämiselle ja käytön valvonnalle.

- tieto ulkoministeriön väärinkäyttöilmoituskanavasta <https://vaarinkayttoilmoitus.fi>
- siirronsaajaa koskeva kohdan 2.2. mukainen väärinkäytön kieltäminen ja velvollisuus tehdä yhteistyötä ulkoministeriön kanssa mahdollisten väärinkäyttöepäilyjen selvittämiseksi sopimuksen voimassaoloaikana
- avustuksensaajan riittävällä tavalla itselleen turvaamat oikeudet, kuten maksatuksen keskeyttämisoikeus tai takaisinperintä.
- siirronsaajan vakuutus siitä, etteivät Euroopan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tai Suomen viranomaisten asettamat pakotteet tai varojen jäädyttämispäätökset koske sitä tai sen edunsaajapiiriä
- avustuksensaajan oikeus irtisanoa sopimus päättymään välittömästi, mikäli käy ilmi, että siirron saajaa tai sen edunsaajapiiriä rasittaa jokin Euroopan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tai Suomen viranomaisten asettama pakote tai varojen jäädyttämispäätös

Sopimuksessa tulee lisäksi velvoittaa kaikki yhteistyökumppanit ainakin:

1. käyttämään avustusvaroja avustuspäätöksen, näiden yleisehtojen mukaisesti (sis. eettiset säännöt) ja Suomen lainsäädännön sekä muiden yhteistyökumppania sitovien paikallisten lakien ja kansainvälisten sitoumusten mukaisesti
2. päästämään suomalaisen avustuksensaajan edustajat tarkastamaan yhteistyökumppanin taloutta ja toimia.
3. kilpailuttamaan tarvittaessa hankintansa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) (hankintalain) mukaisesti, jos se on hankintalain tarkoittama hankintayksikkö sekä aina noudattaen yleisehtojen kohdassa 1.8. tarkoitettuja velvoitteita.
4. toteuttamaan asianmukaiset riskienhallintamekanismit.
5. Ilmoittamaan ulkoministeriön väärinkäyttöilmoituskanavalle <https://vaarinkayttoilmoitus.fi/> ja avustuksensaajalle viipymättä, mikäli se epäilee tai havaitsee omassa toiminnassaan, sen johto- tai valvontavaltaa käyttävän henkilön taikka sen työntekijän, tai paikallisedustajan toiminnassa, valtionavustuksen saajan toiminnassa, alihankkijansa toiminnassa tai ylipäänsä missään organisaatiossaan minkäänlaista kohdassa 2.2. tarkoitettua väärinkäyttöä tai käyttötarkoituksen vastaisuutta, kuten valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöä. Ilmoitus ulkoministeriölle tulee tehdä pienestäkin epäilystä koskien valtionavustuksen käyttötarkoituksen tai ehtojen vastaista käyttöä sekä muusta 2.2. kohdassa kuvatusta väärinkäytöstä.
6. ryhtymään välittömästi toimiin vahinkojen minimoimiseksi 2.2. kohdassa tarkoitettujen väärinkäyttöepäilyjen johdosta
7. sitoutumaan takaamaan tehokas suoja väärinkäytösten ilmoittajille näiden yleisehtojen kohdan 1.8. mukaisesti.
8. Huolehtimaan nollatoleranssipolitiikasta koskien kohdan 3.6. mukaisia harmaan talouden toimia sekä kohdan 4.6. mukaista seksuaalista ahdistelua, seksuaalista häirintää, seksuaalista hyväksikäyttöä tai häirintää ja vallan väärinkäyttöä.

Mikäli avustuksen saaja vastaanottaa siirronsaajalta 5. kohdassa tarkoitettua ilmoitusta, avustuksensaajan on välittömästi ryhdyttävä toimiin vahinkojen minimoimiseksi sekä samalla ilmoitettava asiasta ulkoministeriölle kohdassa 4.1. kuvatulla tavalla.

Ilmoituksen tekeminen ei poista ulkoministeriön oikeutta taikka velvollisuutta periä maksettu valtionavustus tai osa siitä takaisin avustuksensaajalta valtionavustuslain nojalla.

2.4. Valtionavustuksen käyttöaikaa koskevat rajoitukset

Valtionavustusta saa käyttää vain valtionavustuksen myöntämistä koskevassa päätöksessä yksilöitynä käyttöaikana.

Avustuksen käyttöaikana ulkoministeriö voi päätöksellään voi jatkaa perustellusta syyistä avustuksen käyttöaikaa avustuksen saajan perustellusta hakemuksesta kohdan 2.6. mukaisesti.

2.5. Avustuksella hankitun omaisuuden käyttöön liittyvät rajoitukset ja velvollisuudet

Valtionavustuslain 13.3 §:n mukaan, jos valtionavustus on myönnetty tiettyä valtionavustuspäätöksessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten käytettävän omaisuuden hankintaan tai perusparannukseen, omaisuutta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn käyttötarkoitukseen eikä omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle valtionavustuspäätöksessä määrättyinä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana.

Valtionavustuslain 13.4 §:n mukaan valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaika on kuitenkin 30 vuotta valtionavustuksen myöntämisestä, jos valtionavustus on myönnetty muussa kuin elinkeinotoiminnan tukemisen tarkoituksessa kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen.

2.6. Valtionavustuspäätöksessä yksilöityjen erityisten ehtojen muuttaminen

Valtionavustuslain 4 luvun 14 § mukaan avustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä ulkoministeriölle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta.

Valtionavustuksen saaja voi etukäteen perustelulla kirjallisella hakemuksella hakea ulkoministeriöltä muutosta valtionavustuspäätöksessä yksilöityihin erityisiin ehtoihin. Muutosta ei saa toteuttaa ennen muutoshakemukseen saatua myönteistä muutospäätöstä. Ulkoministeriö käyttää tapauskohtaista harkintaa päättäessään, hyväksyykö se haetun muutoksen ja antaako se asiasta muutospäätöksen.

Muutosta tulee hakea ainakin seuraavissa tilanteissa:

1. jos valtionavustuksen kohteena olevan ohjelman, hankkeen tai muun toiminnan keskeiset tavoitteet tai toiminnot muuttuvat
2. jos valtionavustuspäätöksessä hyväksytyssä budjetissa tapahtuu muu kuin vähäinen muutos. Muu kuin vähäinen muutos voi olla esimerkiksi budjettirivien välillä tapahtuvat muutokset, joiden yhteismäärä on vähintään 15 prosenttia budjetin kululuokan kustannuksista.
3. jos avustus kohdentuu perusteena olleesta hakemuksesta poikkeavaan uuteen kululajiin tai hankevaiheeseen rahamäärästä riippumatta.
4. jos avustuksen kannalta keskeiset henkilöstökulut muuttuvat tai muut kuin keskeiset henkilöstökulut muuttuvat muuten merkittävästi.

5. jos avustuksen käyttöaikaa pidennetään, ellei erityisissä ehdoissa ole määrätty tästä poikkeavasti

6. jos avustuksensaajan yhteisömuoto muuttuu kesken avustuskauden

Lisäksi jos valtionavustuksen saajalla on tarve kesken avustuskautta siirtää avustuspäätös kolmannelle osapuolelle, siihen on etukäteen saatava ulkoministeriön kirjallinen suostumus. Ennen siirtoa alkuperäisen valtionavustuksen saajan on raportoitava ja tilitettävä oma osuutensa projektista. Tilintarkastajan on annettava tilitetyistä kustannuksista tarkastusraportti.

2.7. Muut käytön yleisiin lähtökohtiin liittyvät ehdot

Ulkoministeriön antamat tarkemmat ohjeet

Ulkoministeriö voi antaa tarkempia ohjeita muun muassa koskien valtionavustuksen hakijan selvittämisvelvollisuutta, valtionavustuksen saajan kirjanpitovelvollisuutta, valtionavustuksen maksamista sekä valtionavustuksen käyttöä ja valvonnan toteuttamista.

3. AVUSTETTAVIIN KUSTANNUKSIIN SEKÄ TULOIHIN JA RAHOITUKSEEN LIITTYVÄT EHDOT

3.1. Hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustusta ja siihen kohdistettavaa omarahoitusosuutta voi käyttää vain tuetusta toiminnasta aiheutuneisiin, toteuttamisen kannalta välttämättömiin ja kohtuullisiin menoihin, siten kuin ulkoministeriö on valtionavustuspäätöksessään edellyttänyt.

3.2. Ei-hyväksyttävät kustannukset

Avustettavan toiminnan ei-hyväksyttäviä kustannuksia ovat esimerkiksi:

- edustuskulut. Edustuskuluilla ei tarkoiteta projektin toteuttamisen kannalta tarpeellisia ja kohtuullisia neuvottelukuluja, kuten ohjausryhmän työpalavereissa tarjottavia kokoustarjoiluja. Edustuskulu on määritelty Verohallituksen yhtenäistämisoheissa ja niissä annetussa tulkinnassa edustuskulujen ja neuvottelumenojen välisestä rajanvedosta (Verohallinnon ohje 18.8.2014 Edustusmenot tuloverotuksessa).
- poistot
- varainhankinnan kustannukset (pois lukien ulkoministeriön edellyttämän omarahoitusosuuden kattamista varten tehtävä varainhankinta)
- hankinnat, joissa hankintalain mukainen hankintayksikkö ei ole noudattanut hankintalainsäädäntöä tai muu avustuksen saaja hankintaa koskevia valtionavustuspäätöksen tai yleisehtojen ehtoja
- liike- ja sijoitustoiminnan kustannukset, lainojen lyhennykset ja korot
- kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettut varaukset (poikkeuksena lomapalkkavaraukset)
- laskennalliset erät, jotka eivät perustu jo toteutuneisiin kustannuksiin
- irtisanomiskorvaukset tai irtisanomisajalta ilman työntekovelvoitetta maksettavat palkkakustannukset
- ei-lakisääteiset lisäeläkkeet, tulospalkkiot ja bonukset
- oikeudenkäyntikulut tai oikeuden langettamat korvaukset sekä muut rangaistusluonteiset maksut, kuten sakot, rikemaksut ja pysäköintivirhemaksut
- takaisinperintäpäätös ja sen jälkeen suoritettavat velvoitteet, kuten viivästys- ja korkokulut, muistutusmaksut, tai muut lakiin perustuvat taloudelliset seuraamukset
- valuutan vaihtopalkkiot, kurssitappiot tai muu rahoitukseen liittyvä kustannus
- muiden avustuskohdeiden kustannukset tai alijäämät

- edunvalvontamenot

-kulut, joita valtionavustuksen saaja ei ole hyväksyttänyt ulkoministeriöllä, esimerkiksi osana budjettia tai muutospäätöstä

3.3. Toiminnassa tai hankkeessa saatuihin tuloihin liittyvät ehdot

Valtionavustuksella toteutettavassa toiminnassa tai hankkeessa tuloilla tarkoitetaan sellaisia vastikkeellisia rahavirtoja, jotka saadaan kerrytettyä suoraan toiminnan tai projektin raportoiduilla kustannuksilla. Tulot voivat kertyä myynnistä, vuokrauksesta, käyttökorvauksista tai muusta luovutetusta vastikkeesta.

Avustuksen saajan tulee selvittää toiminnasta tai hankkeesta saadut tulot ulkoministeriölle (ks. kohta 4.3).

Avustuksen saajan valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta ei saa syntyä Euroopan unionin valtioneuvoston päätelyssä huomioon otettavaa tuloa, ilman ulkoministeriön nimenomaista kirjallista hyväksyntää.

3.4. Avustettavan toiminnan tai hankkeen rahoitukseen liittyvät ehdot

Valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Tällainen välttämätön ja perusteltu syy on esimerkiksi se, että eduskunta päättää talousarvion yhteydessä rahoittaa valtionavustuksella kokonaisuudessaan jotakin toimintaa tai hanketta.

Omavastuuosuuden määrä vaihtelee avustusmuodoittain sekä ilmoitetaan hakuilmoituksessa ja valtionavustuspäätöksessä liitteineen.

Valtionavustuslain 6.3 §:n mukaan myönnettävä valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan unionin tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää.

Raportoinnin yhteydessä on ilmoitettava avustuksensaajan hankkeeseen, ohjelmaan tai toimintaan saatu muu julkinen - valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön tai julkisoikeudellisen laitoksen tai säätiön myöntämä - rahoitus. Ilmoitettava on myös Euroopan unionin varoista myönnettävä rahoitus. (ks. myös kohta 4.3)

Valtionavustuksensaajalla on myös velvollisuus ilmoittaa sen saamista valtionavustuksella tuettavaan toimintaan kohdistuvista saaduista ja saatavista yksityisistä tuista.

3.5. Maksutta käyttöön saatuja resursseja koskevat ehdot

Maksutta käyttöön saadulla resurssilla tarkoitetaan valtionavustuksen saajan saamaa resurssia, joka on kohdistettu valtionavustuksella rahoitettavaan toimintaan tai hankkeeseen ja josta valtionavustuksen saaja ei joudu maksamaan. Maksutta saatu resurssi voi olla esimerkiksi talkootyötä tai vapaaehtoistyötä, jonka ulkopuolinen taho kohdentaa rahoituksen saajan toimintaan tai hankkeeseen. Se voi olla myös rahoituksen saajalle annettu oikeus käyttää maksutta laitteita tai tiloja.

Jos valtionavustuspäätöksessä on otettu huomioon toiminnan tai hankkeen maksutta saadut resurssit, on maksutta saatujen resurssin toteutuminen raportoitava valtionavustuksen käytön selvittämisen yhteydessä (ks. kohta 4.3 Valtionavustuksen käytön selvittämisvelvollisuus).

Jos valtionavustuspäätöksessä on otettu maksutta saadut resurssit huomioon ja toimintaan tai hankkeeseen sisältyvät maksutta saadut resurssit eivät näytä toteutuvan valtionavustuspäätöksen mukaisesti, muutoksesta on ilmoitettava valtionapuviranomaiselle. (ks. kohta 4.1 Tiedonanto- ja ilmoitusvelvollisuudet)

3.6. Saajan taloudelliseen tilanteeseen sekä tuloihin ja varallisuuteen liittyvät ehdot

Jos valtionavustuksen hakija on yritys- ja yhteisötietolain 3 §:ssä tarkoitettu yritys tai muu yhteisö tai säätiö kuin julkisoikeudellinen oikeushenkilö, säätiömuotoinen yliopisto tai osake-yhtiömuotoinen ammattikorkeakoulu ja haettu valtionavustus on vähintään 100 000 euroa, valtionavustusta ei voida myöntää tai maksaa, jos

1) hakija on hakemuksen vireilletulovuoden tai sitä edeltävän kolmen kalenterivuoden aikana laiminlyönyt toistuvasti tai huomattavissa määrin veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröimis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksiensa hoitamisen ja velvollisuudet ovat tukea haettaessa edelleen hoitamatta;

2) hakijalla on vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin;

3) hakija on asetettu konkurssiin tai hakijan konkurssiin asettamista koskeva asia on vireillä tuomioistuimessa;

4) hakija on jättänyt noudattamatta valtionavustuksen takaisinperintäpäätöstä;

5) hakija on jättänyt noudattamatta eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä; tai

6) hakijan toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa, hallituksen jäsen tai varajäsen, hallintoneuvoston tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsen tai varajäsen, vastuunalainen yhtiömies, muu ylimpään johtoon kuuluva taikka henkilö, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosenttia avustusta hakeneen osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta tai vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä kuin osakeyhtiössä, on

a) laiminlyönyt toistuvasti tai huomattavissa määrin 1 kohdassa säädettyjä velvoitteita;

b) edellä 2 kohdan mukaisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan;

c) edellä 3 kohdan mukaisesti haettu tai asetettu konkurssiin; tai

d) määrätty liiketoimintakieltoon tai väliaikaiseen liiketoimintakieltoon.

Valtionavustus voidaan kuitenkin tästä poiketen myöntää, jos se on erityisen painavan syyn vuoksi perusteltua.

Avustuksen saajan tulee valtioavustuspäätöksen liitteeksi otettavassa vakuutuksessa vakuuttaa, että se ei ole syyllistynyt edellä kuvattuun harmaan talouden harjoittamiseen.

4 VALTIONAVUSTUKSEN SAAJAN ERITYISET VELVOLLISUUDET

4.1. Valtionavustuksen saajan tiedonanto- ja ilmoittamisvelvollisuudet

Valtionavustuksen saajan tiedonanto- ja ilmoittamisvelvollisuuksista säädetään valtionavustuslain 14 §:ssä. Velvollisuudet ovat tärkeitä esimerkiksi valtionavustuksen käytön valvonnan kannalta.

Valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot (valtionavustuslaki 14.1 §).

Valtionavustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta (valtionavustuslaki 14.2 §).

Kyseinen ilmoitusvelvollisuus koskee ainakin kaikkia näiden ehtojen kohdassa 2.6. lueteltuja tilanteita, joista on tehtävä lisäksi muutoshakemus ulkoministeriölle ja lisäksi ainakin seuraavia tilanteita:

1. Jos tapahtuu mikä tahansa muutos valtionavustuspäätöksessä hyväksytyssä budjetissa;
2. Jos valtionavustuksen kohteena olevassa toiminnassa ilmenee näiden ehtojen kohdassa 2.2. tarkoitettua väärinkäyttöä tai sen epäily. Selvyden vuoksi, jo pelkästä epäilystä on ilmoitettava välittömästi ulkoministeriölle. Ilmoituksen tekeminen ei poista ulkoministeriön oikeutta taikka velvollisuutta periä maksettu valtionavustus tai osa siitä takaisin avustuksensaajalta valtionavustuslain (688/2001) nojalla;

Väärinkäytöksen ilmoittamatta jättäminen saattaa mahdollisesti olla Suomen rikoslain (39/1889) mukaan tuomittavaa.
3. Jos valtionavustuksen saajan yhteyshenkilöt muuttuvat. Valtionavustuksen saajan on pidettävä avustuksen myöntäjä tietoisena yhteyshenkilöitään koskevista muutoksista;
4. Jos tapahtuu mikä tahansa muutos valtionavustuksen toiminnan kohteena olevissa henkilöstökuluissa;
5. Jos valtionavustuksen saajan hankkeeseen saaman muun yksityisen tai julkisen rahoituksen määrä kasvaa;
8. Jos valtionavustuksen kohteena oleva toiminta keskeytyy;
9. Jos valtionavustuksen saajan tai siirronsaajan taloudellisessa tilanteessa tapahtuu olennainen muutos.

4.2. Valtionavustuksen palauttamisvelvollisuus

Valtionavustuksen palauttamisesta säädetään valtionavustuslain 20 §:ssä. Valtionavustuslain 20.1 §:n mukaan valtionavustuksen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa.

Avustuksensaajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla.

Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

Palautettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Jos palautettavaa määrää ei makseta viimeistään valtionapuviranomaisen asettamana eräpäivänä, sille on valtionavustuslain 25 §:n mukaisesti maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Ulkoministeriö voi päättää, että osa palautettavasta määrästä, sille laskettavasta korosta tai viivästyskorosta jätetään perimättä, jos täysimääräinen palauttaminen on kohtuuton. Erityisen painavasta syystä ulkoministeriö voi päättää, että kyseiset kulut ja korot kohtuullistetaan kokonaan.

Kohtuullistamisesta päätettäessä otetaan huomioon se, onko täysimääräinen palauttaminen kohtuutonta avustuksen saajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai avustuksella hankitun omaisuuden laatuun nähden taikka palauttamisen perusteena olevaan menettelyyn tai olosuhteiden muutokseen nähden.

Lähtökohtana kohtuullistamisessa on maksuvelvoitteiden kohtuuton ankaruus ja epäoikeudenmukaisuus vallitsevissa yksittäisissä olosuhteissa. Suoritusvelvollisuutta helpotetaan vain osittain ja siltä osin kuin se on kohtuuton. Koska kohtuullistaminen asiallisesti merkitsee ulkoministeriön harkintavallan nojalla tekemää poikkeusta valtionavustuslain mukaisista velvoitteista, on kynnys suoritusvelvoitteiden täysimääräiseen poistamiseen erittäin korkea.

Avustuksensaajan tekemä palauttamisen kohtuullistamista koskeva hakemus on vapaamuotoinen, mutta se on tehtävä kirjallisesti.

Valtionavustuksen takaisinperintää käsitellään luvussa 5.

4.3. Valtionavustuksen käytön selvittämiselvöllisyys

Valtionavustuksen saajan tulee selvittää valtionavustuksen käyttö. Avustuksensaaja on myös velvollinen raportoimaan avustuksen käytöstä valtionavustuspäätöksen ja valtionavustuksen myöntäjän antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti.

Valtionavustuksen saajan tulee selvittää käyttö siltäkin osin kuin se on ollut siirronsaajan tai muun tahon asiana. Tämä tarkoittaa, että ulkoministeriö voi siten esimerkiksi vaatia selvityksiä ja tehdä tarkastuksia sekä periä virheellisesti käytetyn valtionavustuksen takaisin avustuksensaajalta silloinkin, kun avustuksensaaja on valtionavustuspäätöksen salliessa siirtänyt osan valtionavustuksella saaduista varoista valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun tahon toimintaan tai hankkeeseen.

Vuosiraportointi

Selvittämis- ja raportointivelvollisuus tarkoittaa käytännössä toiminnan tai hankkeen sisällön, hankkeen etenemisen ja saavutettujen tulosten sekä syntyneiden kustannusten selvitystä ja raportointia.

Valtionavustuksen käytön selvittäminen ja raportointi tarkoittavat sitä, että valtionavustuksensaajan on tehtävä selvitys avustuksen käytöstä (vuosiraportointi). Vuosiraportointi sisältää raportoinnin talousraportoinnin sekä raportoinnin tuloksellisuudesta ulkoministeriön antaman tarkemman ohjeistuksen mukaisesti. Vuosiraportissa avustuksensaaja tarkastelee toimintaansa tuloksellisuuden ja tulosten kestävyuden näkökulmasta arvioiden ja analysoiden samalla, miten ne liittyvät asetettujen

tulostavoitteiden toteutumiseen. Tavoitteiden ja tulosten saavuttamista kuvataan valittujen mittareiden avulla. Tuloksellisuusraportoinnin tulee myös sisältää osio riskeistä ja riskienhallinnasta.

Myönnetyn rahoituksen viimeistä vuotta raportoidessa avustuksensaaja käsittelee vuosiraportissaan kuluneen vuoden lisäksi koko rahoituskauden tuloksia, ja se toimii koko kauden loppuraporttina.

Avustuksen saajan tulee vuosittain esittää avustuksen myöntäjälle vuosiraportin lisäksi perustietoilmoitus ja vuosisuunnitelma, mikäli ne eivät sisälly päätökseen.

Avustuksensaaja vastaa siitä, että sekä sen oma, että yhteistyökumppaneiden kirjanpito ohjelman kulujen osalta tarkastetaan kansainvälisten tilintarkastusstandardien ja ministeriön kehitysyhteistyöhankkeita koskevien tarkastusohjeiden mukaisesti. Avustuksensaajan valitsemat tilintarkastajat tarkastavat sekä kirjanpidon että talousraportit. Tilintarkastajista yhden on oltava KHT-, JHT- tai HT-tilintarkastaja. Paikallisten kulujen tarkastuksessa tulee käyttää yhteistyömaan lainsäädännön tuntevaa auktorisoitua tilintarkastajaa.

Muut selvitettävät asiat

Lisäksi selvitettäviä asioita yleisen toiminnan tai hankkeen sisällön ja syntyneiden kustannusten raportoinnin osalta ovat esimerkiksi:

- Edelleen välittäminen (ks. kohta 2.3)
- Tulot (ks. kohta 3.3)
- Omarahoitus (ks. kohta 3.4)
- Rahoitus (muut julkiset tuet ja yksityiset tuet) (ks. kohta 3.4)
- Maksutta saadut resurssit (ks. kohta 3.5)

Muita mahdollisia selvitettäviä seikkoja:

- Muiden julkisten tukien ja yksityisten tukien selvittäminen (ks. kohta 3.4)

Ulkoministeriö voi myös pyytää avustuksen saajalta tarpeelliseksi katsomiaan muita selvityksiä.

Raportoinnin viivästyminen ja laiminlyöminen

Raportoinnin viivästyminen tai laiminlyöminen voi johtaa maksatusten keskeyttämiseen ja takaisinperintään ja mahdollisen lisäavustuksen epäämiseen.

4.4. Avustetun toiminnan tai hankkeen vaikutusten arviointi

Avustuksensaajan tulee sisällyttää toimintaansa, mukaan lukien vuosiraportointiin, seuranta-, evaluointi- ja oppimissuunnitelma ulkoministeriön antaman tarkemman ohjeistuksen mukaisesti.

Valtionavustuksen saajan tulee osallistua valtionavustuksen vaikutuksia koskevien tietojen tuottamiseen ja toimittamiseen. Avustuksensaajan tulee huolehtia siitä, että sen seurantajärjestelmät tuottavat tietoa kaikista tuloksista, jotka liittyvät kestäväen kehityksen ja Suomen kehityspolitiikan tavoitteisiin, tarkemman ohjeistuksen mukaisesti. Tämän tiedon tulee olla ulkoministeriön käytettävissä ulkoministeriön antaman tarkemman ohjeistuksen mukaisesti.

4.5. Tulosten hyödyntäminen

Valtionavustuksen saajan on huolehdittava, että avustettavassa toiminnassa tai hankkeessa aikaansaatu tulosten immateriaalioikeudet kuuluvat valtionavustuksen saajalle tai valtionavustuksen käyttäjälle lain mukaisesti tai erillisen sopimuksen nojalla.

Avustuksen kohteena olevan toiminnan tulosten tulee olla julkisia ja laajasti saatavilla sekä hyödynnettävissä yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Tämä voi tarkoittaa mm. valokuvien ja oppimateriaalien laajaa hyödynnettävyyttä. Valtionavustuksen saajan tulee julkaista toiminnan tulokset ulkoministeriön tarkemmin määrittelemässä muodossa.

Valtionavustuksen saajan tulee tiedottaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta paikalliselle ja kotimaiselle yleisölle. Toiminnasta tiedottaminen tarkoittaa kaikkia niitä erilaisia viestintätapoja, joilla avustuksensaaja kertoo kehitysyhteistyöhankkeesta paikalliselle ja kotimaiselle yleisölle. Avustuksensaajan tulee huolehtia siitä, että sen omilla verkkosivuilla ja muissa mahdollisissa omissa viestintäkanavissa on tarjolla ajantasaista tietoa avustuksensaajan toteuttamasta kehitysyhteistyöhankkeesta. Viestintää, joka esittelee avustuksensaajaa itseään, ei voida kattaa valtionavustuksella.

4.6. Muut valtionavustuksen saajan erityisiin velvollisuuksiin liittyvät ehdot

Ympäristö- ja yhteiskuntavastuullinen toiminta

Avustuksen saajalta edellytetään ympäristö- ja yhteiskuntavastuullista toimintaa. Tämä koskee erityisesti valtionavustuksella tuetun hankkeen riskien ja vaikutusten huomiointia sekä mahdollisten negatiivisten vaikutusten ennaltaehkäisemistä ja minimointia ympäristöön, yhteiskuntaan sekä ihmisoikeuksiin liittyen.

Avustuksensaaja ja siirronsaaja sitoutuvat noudattamaan avustusta käyttäessään ainakin seuraavia saajan erityisiä velvollisuuksia:

Lainsäädännön ja standardien noudattaminen

Avustuksen saajan tulee noudattaa hankkeissa ia tai toiminnassaan Suomen lainsäädännön lisäksi kansainvälisesti hyväksytyjä ympäristö- ja yhteiskuntavastuustandardeja, paikallista lainsäädäntöä sekä hanketta koskevia kansainvälisiä sitoumuksia. Avustuksensaajan ja siirronsaajan tulee huolehtia ihmisoikeuksien toteutumisesta hankkeessa ja huomioida kansainväliset suositukset ihmisoikeuksien osalta (esimerkiksi United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights).

Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

Avustuksensaajan tulee avustusta käyttäessään varmistaa kuuluko se digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019, digipalvelulaki) soveltamisalan piiriin.

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019, digipalvelulaki) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta sekä sisällön saavutettavuutta ja siten parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluja.

Digipalvelulakia sovelletaan muun muassa sen 2 §:ssä määriteltyihin julkisoikeudellisiin laitoksiin. Lisäksi Digipalvelulain 3 §:n 3 kohdan mukaan lakia sovelletaan yrityksen, säätöön, yhdistyksen ja muun yhteisön digitaalisiin palveluihin, joiden kehittämisen tai käytön rahoittamiseen osallistuu tässä laissa tarkoitettu viranomaisen vähintään puolella kehittämiskustannuksista tai vuotuisista ylläpitokustannuksista. Laissa viranomaisella tarkoitetaan esimerkiksi valtion viranomaista sekä muita toimijoita siltä osin kuin ne hoitavat julkisia hallintotehtäviä. Digipalvelulaissa säädetään muun muassa digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista. Laki koskee avustuksensaajan varsinaisten kotisivujen lisäksi myös mahdollisia eri osoitteissa sijaitsevia tema- tai kampanjasivustoja.

Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus noudattaa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain vaatimuksia tällä valtionavustuksella tuetun digitaalisen palvelun tarjoamisessa.

Ympäristön- ja ilmastonsuojelu

Avustuksensaaja ja siirronsaaja pyrkivät toiminnassaan hillitsemään ilmastonmuutosta, edistämään siihen sopeutumista, suojelemaan ympäristöä sekä turvaamaan luonnon monimuotoisuutta. Avustuksen saajan tulee noudattaa kehityspolitiikan läpileikkaavien tavoitteiden linjausta.

Avustuksensaaja ja siirronsaaja varmistavat, etteivät ne ole osallisena, suoraan tai epäsuorasti, haitallisten ilmasto- ja ympäristövaikutusten aiheuttamiseen. Avustuksensaaja ja siirronsaaja edellyttävät tätä myös niiden muilta mahdollisilta yhteistyökumppaneilta. Avustuksensaajalla ja siirronsaajalla tulee olla menetelmät ilmasto- ja ympäristövaikutusten arvioimiseksi sekä haitallisten vaikutusten minimoimiseksi kaikissa toiminnoissaan, mukaan lukien sen toimitusketjussa mahdollisesti tapahtuvat vaikutukset.

Jos avustuksensaaja tai siirronsaaja tuottaa tavaroita tai palveluja, se huolehtii, että sen myymät tavarat ja palvelut on tuotettu ympäristön kannalta vastuullisesti. Avustuksensaaja tai siirronsaaja seuraa tällöin toimintansa ja toimitusketjunsä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia ja pyrkii jatkuvasti parantamaan toimintansa ympäristöystävällisyyttä sekä vähentämään materiaalien käyttöä ja jätteen tuotantoa. Avustuksensaaja tai siirronsaaja pyrkii tuottamiensa tavaroiden ja palveluiden koko elinkaaren kattavaan ympäristövaikutusten arviointiin ja pyrkii asettamaan ympäristöystävällisyyttä ja hiilijalanjäljen pienentämistä koskevia vaatimuksia myös toimitusketjulle.

Seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen häirinnän sekä syrjinnän ja vallan väärinkäytön nollatoleranssi

Avustuksensaajan ja siirron saajan tulee noudattaa nollatoleranssipolitiikkaa seksuaalisen ahdistelun, seksuaalista hyväksikäytön ja seksuaalisen häirinnän sekä häirinnän, syrjinnän ja vallan väärinkäytön suhteen. Tämä tarkoittaa, etteivät avustuksensaaja ja siirron saaja hyväksy toiminnassaan minkäänlaista seksuaalista ahdistelua, seksuaalista hyväksikäyttöä tai seksuaalista häirintää eivätkä häirintää, syrjintää ja vallan väärinkäyttöä työntekijöidensä tai yhteistyökumppaneidensa taholta, eivätkä ne saa jättää niiden tietoon tulleita tapauksia huomiotta, peitellä niitä tai käsitellä niitä huonosti.

Tätä nollatoleranssipolitiikkaa sovelletaan myös kaikkiin avustuksensaajan ja siirron saajan omiin kumppaneihin, kuten esimerkiksi hankintojen osalta palveluntoimittajaan. Mikäli avustuksen saaja tai siirron saaja havaitsevat tai epäilevät, että tässä mainittua nollatoleranssipolitiikkaa ei ole noudatettu, on asiasta ilmoitettava välittömästi ulkoministeriölle 1.8. kohdassa tarkoitettulla tavalla. Avustuksen saajan tulee myös vastata epäkohtia koskeviin epäilyihin asianmukaisin toimenpitein.

Ilmoitus väärinkäyttöepäilystä voi saapua ulkoministeriöön myös kumppaneilta sekä ulkopuolisilta henkilöiltä tätä tarkoitusta varten luodun sähköisen ilmoituskanavan kautta: kehitys yhteistyötä koskevien väärinkäyttöepäilyjen sähköinen ilmoitusjärjestelmä (<https://vaarinkayttoilmoitus.fi/>).

Seksuaalisesta hyväksikäytöstä, seksuaalisesta ahdistelusta ja seksuaalisesta häirinnästä sekä häirinnästä säädetään myös rikoslain (39/1889) 20 luvussa, naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain, nk. tasa-arvolain (609/1989) 7 §:ssa ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 14 §:ssa.

Seksuaalisella hyväksikäytöllä voidaan tarkoittaa ainakin seksuaalisluonteisen fyysisen koskemattomuuden loukkaamista joko voimakeinoin tai epätasa-arvoisten tai pakottavien olosuhteiden avulla tai tällaisella loukkaamisella uhkaamista. Esimerkkejä seksuaalisesta hyväksikäytöstä: raiskauksen yrittäminen, toisen henkilön pakottaminen suuseksiin tai kosketteluun sekä raiskaus.

Seksuaalisella häirinnällä voidaan tarkoittaa ainakin sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Esimerkkejä seksuaalisesta häirinnästä: sävyltään seksuaaliset eleet ja muu sävyltään seksuaalinen sanaton viestintä, yksilön, yksilön vartalon, käyttäytymisen, seksielämän tai sukupuoli-identiteetin seksuaalissävytteinen kommentointi, pornografiset materiaalit, seksuaalisesti vihjailevat kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit tai puhelut.

Häirinnällä voidaan tarkoittaa ainakin henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytymistä, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy henkilön ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, poliittisen toimintaan, ammattiyhdistystoimintaan, perhesuhteisiin, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Vallan väärinkäytöllä voidaan tarkoittaa ainakin vaikutusvallan, muun vallan tai auktoriteetin asiatonta käyttämistä toista henkilöä vastaan. Tämä on erityisen vakavaa silloin, kun henkilö käyttää vaikutusvaltaansa, muuta valtaansa tai auktoriteettiaan vaikuttaakseen toisen henkilön uraan tai työtehtoihin asiattomasti; tähän sisältyy muun muassa henkilön nimittäminen tiettyyn tehtävään, työtehtävien jakaminen, sopimuksen uusiminen, suorituksen arviointi tai ylentäminen. Vallan väärinkäyttöä voi olla myös käyttäytyminen, joka luo vihamielisen tai loukkaavan työilmapiirin; tähän sisältyy muun muassa pelottelu, uhkailu, kiristäminen tai pakottaminen. Syrjintä ja häirintä (seksuaalinen häirintä mukaan luettuna) ovat erityisen vakavia rikkomuksia silloin, kun niihin liittyy vallan väärinkäyttöä.

Avustuksen saajan ja siirron saajan tulee lisäksi huomioida uhri- ja selviytyjäkeskeinen lähestymistapa.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Avustuksensaaja ja siirronsaaja ovat velvollisia kunnioittamaan ihmisoikeuksia omissa toiminnoissaan ja hankinnoissaan ulkoministeriön [HRBA-ohjeistuksen](#) mukaisesti. Avustuksensaaja ja siirronsaaja varmistavat, etteivät ne ole osallisena, suoraan tai epäsuorasti, haitallisten ihmisoikeusvaikutusten aiheutumiseen. Haitallinen ihmisoikeusvaikutus poistaa yksilöltä ja yhteisöiltä mahdollisuuden nauttia ihmisoikeuksistaan tai heikentää tätä mahdollisuutta. Avustuksensaaja ja siirronsaaja edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamista myös niiden muilta mahdollisilta yhteistyökumppaneilta.

Avustuksensaajalla ja siirronsaajalla tulee olla menetelmät haitallisten ihmisoikeusvaikutusten havaitsemiseksi ja niihin puuttumiseksi kaikissa toiminnoissaan, mukaan lukien niiden tekemisissä hankinnoissa sekä muussa toiminnassa mahdollisten yhteistyökumppanien kanssa.

Näitä menetelmiä voivat olla esimerkiksi ihmisoikeusarvioinnin tekeminen ulkoministeriön HRBA-ohjeistuksen mukaisesti. Kaikkien avustuksensaajien sekä siirronsaajien tulee lisäksi huolehtia kohdassa 1.8. edellytettyjen ilmoituksensuojakanavien olemassaolosta sekä riittävästä korruptionvastaisista toimista.

Syrjinnän kieltö

Rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, siviilisäättyyn, raskauteen, uskontoon, sosiaaliseen tai etniseen alkuperään, kansalaisuuteen, fyysisiin ominaisuuksiin, ikään, poliittisiin mielipiteisiin, ammatilliseen järjestäytymiseen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä sekä kaikenlainen muu syrjintä on kielletty.

Syrjinnällä tarkoitetaan mitä tahansa henkilöiden erilaista kohtelua, kuten erottelua, hyljeksintää tai suosintaa, joka ei perustu työtehtävän vaatimukseen tai laatuun, vaan viittaa asenteista johtuvaan eriarvoiseen kohteluun.

Avustuksen saajan ja siirronsaajan tulee tukea erilaisuuden hyväksymistä ja työntekijöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Syrjittyjä ryhmiä tulee tarvittaessa tukea myös positiivisella erityiskohtelulla.

Työntekijöiden ahdistelu ja häirintä on kielletty. Työntekijöiden ahdistelulla ja häirinnällä tarkoitetaan työntekijöiden epäinhimillistä kohtelua, mukaan lukien yllä kuvatut seksuaalinen hyväksikäyttö ja häirintä, ruumiilliset rangaistukset, henkinen tai fyysinen pakottaminen ja häirintä; sekä tällaisen kohtelun uhkaa.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Avustuksen saajan ja siirron saajan tulee toiminnassaan edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Avustuksen saajan tulee noudattaa tasa-arvolaisissa (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986) ja yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) säädetyjä työnantajavelvoitteita.

Avustuksen saajan ja siirron saajan tulee noudattaa kehityspolitiikan läpileikkaavien tavoitteiden linjausta, sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevien kansainvälisten ihmisoikeusstandardien sekä ulkoministeriön antaman tarkemman [yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevan ohjeistuksen](#) mukaisesti.

Työehtoihin ja työn tekemisen olosuhteisiin liittyvät velvoitteet

Hakijan tulee sitoutua noudattamaan kansainvälisiä työntekijöiden oikeuksia sekä työturvallisuutta koskevia standardeja (ILO) sekä huomioida ansainväliset suositukset ihmisoikeuksien osalta (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights).

Hanketta toteuttavan yrityksen edellytetään noudattavan myös hyvään hallintoon, verovastuullisuuteen, avoimuuteen ja korruption vastaiseen toimintaan liittyviä periaatteita. Yrityksen tulee olla sitoutunut OECD:n toimintaohjeisiin monikansallisille yrityksille, jotka käsittelevät vastuullista yritystoimintaa liittyen mm. työntekijöiden olosuhteisiin, verojen maksuun, kuluttajiin, korruption vastaisiin toimiin ja ympäristöön. Lisäksi verovastuullisuuden osalta yrityksen tulee noudattaa Suomen kehitysyhteistyörahoitukselle asetettuja verovastuullisuusperiaatteita.

Lapsityön kieltö

Lapsilla teetettävä työ (lapsityö) on kielletty, lukuun ottamatta ILO:n sopimuksessa nro 138 perusteltuja poikkeuksia. Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai on vahingollista hänen terveydelleen tai kehitykselleen.

Lapsella tarkoitetaan tässä henkilöä, joka:

- on alle 15-vuotias tai alle kansallisessa lainsäädännössä vaadittavan vähimmäisiän, jos se on korkeampi kuin 15 vuotta; ja

- on alle iän, jossa kansallinen perusopetuksen oppivelvollisuus päättyy.

Alle 18-vuotiaat lapset voivat työskennellä vain tehtävissä, jotka eivät ole niiden luonteen tai olosuhteiden johdosta haitallisia lasten terveydelle, turvallisuudelle ja moraalille. Alle 18-vuotiailla ei saa teettää yö- tai ylityötä.

Jos lapsityötä havaitaan, avustuksensaaja tai siirronsaaja puuttuu tilanteeseen ja varmistaa lapsen edun toteutumisen yhteistyössä työnantajan, lapsen ja hänen perheensä sekä tarvittaessa muiden tahojen kanssa.

Pakkotyön kieltö

Pakkotyö on kielletty. Pakkotyöllä tarkoitetaan kaikenlaista työtä tai palvelusta, joka rangaistuksen uhalla vaaditaan joltakin henkilöltä ja johon mainittu henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut.

Pakkotyön lisäksi orjatyö, velkojen maksamiseksi vaadittu työ ja ei-vapaaehtoinen vangeilla teetettävä työ on kielletty. Kaikkien työsuhteiden tulee olla vapaaehtoisia ja työntekijällä tulee aina olla oikeus päättää työnsopimus kohtuullisella irtisanomisajalla.

Työntekijän kanssa tulee tehdä kirjallinen työnsopimus kielellä, jota työntekijä ymmärtää.

Työnantajat ja työnvälitysagentit eivät saa pitää hallussaan tai muutoin piilottaa, takavarikoida tai tuhota työntekijän henkilöllisyyttä ja oleskeluoikeutta osoittavia asiakirjoja, kuten henkilöllisyystodistuksia, passeja tai työlupia, eivätkä estää työntekijältä pääsyä näihin asiakirjoihin. Jos kansallisen lainsäädännön velvoitteet edellyttävät asiakirjojen tilapäistä haltuunottoa, asiakirjat on palautettava työntekijälle viipymättä heti, kun se on mahdollista.

Työntekijöitä ei saa vaatia rekrytointipalkkioita tai rekrytointiin liittyviä maksuja. Jos tällaisia maksuja havaitaan, työntekijöille on palautettava näiden maksamat maksut. Työnantajan tulee varmistaa, että työntekijät eivät ole joutuneet maksamaan rekrytointipalkkioita tai rekrytointiin liittyviä maksuja myöskään työnvälitysagenteille tai muille tahoille.

Järjestäytymisvapaus

Työnantaja kunnioittaa työntekijöiden oikeutta ja vapautta ammatilliseen järjestäytymiseen ja kollektiiviseen neuvotteluun. Näillä tarkoitetaan erilaisia muodollisia ja epämuodollisia yhteistyön muotoja, joiden tarkoituksena on tukea ja puolustaa yhteisesti työntekijän intressejä työpaikalla sekä työyhteisössä. Työnantajan tulee informoida työntekijöitä tästä oikeudesta. Valtioissa, joissa järjestäytymisvapautta ei ole täysimääräisesti tunnustettu, työnantaja ottaa käyttöön ja tukee menettelytapoja, joiden tarkoituksena on mahdollistaa työntekijöiden tai heidän vapaasti

valitsemiensa edustajien ja työpaikan johdon tapaamiset ja neuvottelut liittyen palkkausta ja työoloja koskeviin kysymyksiin, ilman pelkoa tästä johtuvista haitallisista seuraamuksista.

Palkkaus ja työajat

Palkka on maksettava suoraan työntekijälle sovittuna ajankohtana kokonaisuudessaan. Palkasta ja muista eduista ei saa tehdä vähennyksiä kurinpitotarkoituksissa, eikä muita kuin kansallisessa lainsäädännössä eriteltyjä vähennyksiä.

Palkan yhteydessä työntekijälle on annettava kirjallinen palkkakuitti tai vastaava erittely, josta hän voi tarkistaa palkan oikeellisuuden.

Työntekijöille maksettava palkka ei missään olosuhteissa saa olla alempi kuin työskentelymaassa voimassa oleva kyseiseen toimialaan sovellettava vähimmäispalkka tai soveltuvan työehtosopimuksen mukainen vähimmäispalkka, sen mukaan kumpi näistä on korkeampi.

Ylityön tekemisen on oltava vapaaehtoista. Työntekijöille on maksettava lainsäädännön, toimialan käytännön tai sovellettavan työehtosopimuksen mukaiset ylityökorvaukset, sen mukaan mitkä näistä ovat korkeimmat. Ylityökorvaukset on eriteltävä palkkakuitissa selkeästi.

Työntekijöillä on vähintään yksi lepopäivä jokaista seitsemän päivän jaksoa kohden. Työtuntien määrä ei saa ylittää 60 tuntia viikossa eikä työskentelypaikan lainsäädännön mukaista maksimimäärää, ylityö mukaan lukien. Enimmäistuntimäärän saa ylittää vain tapahtuneen tai uhkaavan onnettomuuden vuoksi, ylivoimaisen esteen vuoksi, taikka kiireellisen korjaus- tai huoltotyön vuoksi, kuitenkin vain siinä määrin kuin tämä on välttämätöntä, jottei työnantajalle tehtävä säännöllinen työ huomattavasti häiriinny.

Poissaolot, kuten loma, sairausaika ja vanhempainvapaat on korvattava kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Terveellinen ja turvallinen työympäristö

Työympäristön tulee olla työntekijöille terveellinen ja turvallinen. Tällä tarkoitetaan, että työntekijä ei työpaikalla altistu olosuhteille, jotka voivat aiheuttaa vaaraa työntekijän fyysiselle tai psyykkiselle terveydelle, tai että työnantaja varmistaa, että työntekijä on asianmukaisesti suojautunut tällaisia altisteita vastaan. Työnantajan vastuulla on suojata työntekijöitä myös fyysisistä tekijöistä riippumattomien vaaratekijöiden aiheuttamilta työterveysriskeiltä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi työuupumukseen tai työperäiseen stressiin liittyvät riskit.

Työnantaja ehkäisee, seuraa ja raportoi työperäisten tapaturmien, läheltä-piti-tilanteiden, terveydellisten haittojen ja sairauksien ilmenemistä. Työntekijöitä kannustetaan raportoimaan näistä tapaturmista ja sairauksista, läheltä-piti-tilanteista, terveyshaitoista sekä mahdollisista vaaratekijöistä.

Altisteet ja vaaratekijät kartoitetaan, niitä seurataan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Työnantaja kartoittaa mahdolliset hätätilanteet ja laatii niiden varalta tarpeelliset suunnitelmat ja ohjeistukset, joiden tavoitteena tulee olla työntekijöille ja tuotannolle aiheutuvien haitallisten vaikutusten minimointi. Työnantaja ryhtyy viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin saatuaan tiedon mahdollisista altisteista ja vaaratekijöistä. Työn tekemisessä käytettävissä koneissa ja työvälineissä on asianmukaiset turvalaitteet ja suojat. Tiloissa on oltava palovaroittimet tai vastaava paloilmoitinjärjestelmä.

Hätäpoistumistiet on merkittävä selkeästi eikä niitä saa lukita tai tukkia. Evakuointiharjoituksia on pidettävä säännöllisesti. Paloilmoitinjärjestelmät on testattava säännöllisesti.

Työntekijöille on järjestettävä koulutusta ja tietoa työhön liittyvistä menettelytavoista, riskeistä ja niiden ehkäisemisestä, mukaan lukien paloturvallisuus, vaaralliset työtehtävät sekä ensiapu. Työntekijöille on annettava asianmukainen suojarustus.

Työnantaja järjestää työntekijöille asianmukaisen työterveyshuollon.

5. VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN VALVONTA, MAKSATUKSEN KESKEYTYS JA TAKAISINPERINTÄ

5.1. Seuranta- ja valvontakäytännöt

Seuranta- ja valvontatietojen tuottaminen perustuu kohdassa 4.3. tarkoitettuihin valtionavustuksen saajan tuottamiin tietoihin sekä muihin valtionavustuksen myöntäjän ohjeistamiin käytäntöihin, mutta sen lisäksi valtionavustuksen myöntäjällä on oikeus saada ja hankkia valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tehdä tarvittaessa tarkastuksia.

Mikäli ulkoministeriön asettamia ehtoja ja ohjeita tuen raportoinnille ja käytölle ei ole noudatettu, ministeriö voi asettaa määräajan ehtojen täyttämiseksi, keskeyttää tuen maksamisen, sekä päättää jo maksetun tuen takaisinperinnästä.

Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus avustaa valtionavustuksen myöntäjää siirron saajaan kohdistuvan seurannan ja valvonnan toteuttamisessa, kuten kohdemaihin suuntautuvan seurannan tai muun todentamisen osalta.

Valtionavustuksen myöntäjä voi osallistua valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan mahdolliseen ohjausryhmään seurannan ja valvonnan tukemiseksi, mutta valtionavustuksen myöntäjällä ei voi olla päätösvaltaista tai ohjaavaa roolia ohjausryhmässä.

5.2. Tarkastusoikeudet

Valtionavustusviranomaisen tarkastusoikeudesta säädetään valtionavustuslain 16 §:ssä. Ulkoministeriöllä on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia avustuksensaajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Jos valtionavustus on myönnetty 7 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan hankkeeseen tai toimintaan, ulkoministeriöllä on oikeus tarvittaessa tarkastaa myös siirron saajan valtionavustuspäätöksen mukaista taloutta ja toimintaa. Valtionavustuksen saajan on otettava siirron saajien kanssa tehtävissä sopimuksissa riittävät lausekkeet tarkastusoikeuden toteuttamiseksi, kuten kohdassa 2.3. tarkemmin veloitetaan. Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus avustaa valtionavustuksen myöntäjää myös muissa siirron saajaan kohdistuvissa tarkastustoimenpiteissä.

Ulkoministeriö voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tarkastajan suorittamaan edellä mainittuja tarkastuksia. Ulkopuolinen asiantuntija voi valtionavustusviranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa. Valtiontalouden tarkastusviraston ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan tarkastusoikeudesta säädetään erikseen.

Tarkastuksen suorittamisesta säädetään valtionavustuslain 17 §:ssä (ks. myös 5.3.).

5.3. Valtionavustuksen saajan velvollisuus avustaa tarkastuksessa

Valtionavustuslain 17.1 §:n mukaan valtionavustuksensaajan ja siirronsaajan on korvauksetta annettava tarkastusta suorittavalle viranomaiselle tai muulle tarkastusta suorittavalle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa. Tarkastusta suorittavalla viranomaisella tai muulla tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Aineisto palautetaan viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi.

Tarkastusta suorittavalla viranomaisella tai muulla tarkastusta suorittavalla on oikeus päästä tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa valtionavustuksen saajan tai siirronsaajan hallinnassa tai käytössä oleviin liike-, varasto- tai muihin vastaaviin ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen käytettäviin tiloihin ja muille alueille, joiden oloilla on merkitystä valtionavustuksen myöntämiselle ja käytön valvonnalle.

Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus avustaa valtionavustuksen myöntäjää myös siirronsaajaan kohdistuvan tarkastuksen toteuttamisessa.

5.4. Valtionavustuksen maksatuksen keskeytys

Maksatuksen keskeytyksestä säädetään valtionavustuslain 19 §:ssä. Avustuksen myöntäjä voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi asian selvittämisen ajaksi, jos: 1) on perusteltua aihetta epäillä, että valtionavustuksen saaja ei menettele valtionavustuslain 12 §:n 4 momentissa taikka 13 tai 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla; 2) ne perusteet, joilla valtionavustus on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet; taikka 3) Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä. Maksatuksen keskeytys kohdennetaan selvityksen kohteena olevaan osaan maksatuksesta.

Valtionavustuksen maksatus saadaan tilapäisesti keskeyttää siten muun muassa silloin, kun on perusteltua aihetta epäillä, etteivät maksatusta varten annetut tiedot ole oikeita tai riittäviä tai valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta, kuten muutoksesta saajan taloudellisessa tilanteessa, ei ole ilmoitettu. Päätös maksatuksen keskeyttämisestä voidaan tehdä myös silloin, kun ne perusteet, joilla valtionavustus on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet. Tämä voi tarkoittaa sitä, että valtionavustuksen myöntämisen tai käyttämisen perusteissa on tapahtunut olennaisia muutoksia ja on tarpeen selvittää, miten muutokset vaikuttavat mahdollisuuksiin käyttää valtionavustusta laissa, talousarviossa ja valtionavustuspäätöksessä tarkoitetulla tavalla.

Maksatuksen keskeyttämisessä on kyse väliaikaisesta turvaamistoimesta, jonka avulla myönnetyn valtionavustuksen maksaminen saadaan keskeyttää asian tarkemman selvittämisen ajaksi. Selvittämisen jälkeen valtionapuviranomainen tekee päätöksen maksatuksen jatkamisesta tai valtionavustuksen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Valtionavustuksen saajalla on valtionavustuslain 34 §:n mukaan oikeus hakea oikaisuvaatimuksella muutosta maksatuksen keskeyttämisspäätökseen, mutta viranomainen saa keskeyttää maksatuksen oikaisuopyynnön käsittelyn ajaksi.

5.5. Valtionavustuksen takaisinperintä ja korot

Valtionavustuksen takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslain 21 ja 22 §:ssä. Mahdollisten investointiavustusten takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslain 23 §:ssä.

Avustuksensaajan oma-aloitteista valtionavustuksen palautusta käsitellään kohdassa 4.2.

Velvollisuus valtionavustuksen takaisinperintään

Ulkoministeriöllä on valtionavustuslain 21 §:n mukaan velvollisuus päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu valtionavustus takaisin perittäväksi, jos avustuksensaaja on:

- 1) jättänyt palauttamatta sellaisen valtionavustuksen tai sen osan, joka valtionavustuslain 20 §:n mukaan on palautettava;
- 2) käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;
- 3) antanut ulkoministeriölle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan valtionavustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan; taikka
- 4) muutoin 1–3 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja.

Valtionavustuksen harkinnanvarainen takaisinperintä

Ulkoministeriö voi valtionavustuslain 22 §:n mukaan päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos:

- 1) avustuksensaaja on menetellyt valtionavustuslain 12 §:n 4 momentin taikka mainitun lain 13 tai 14 §:n vastaisesti;
- 2) avustuksensaaja on kieltäytynyt antamasta valtionavustuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua aineistoa tai avustamasta mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla tarkastuksessa;
- 3) avustuksensaaja on lopettanut valtionavustuksen kohteena olleen toiminnan, supistanut sitä olennaisesti tai luovuttanut sen toiselle;
- 4) avustuksensaaja on valtionavustuslain 13 §:n vastaisesti luovuttanut toiselle omistus tai hallintaoikeuden omaisuuteen, joka on hankittu valtionavustuksella;
- 5) avustuksensaaja on valtionavustuslain 13 §:n vastaisesti pysyvästi muuttanut valtionavustuksen kohteena olleen omaisuuden käyttötarkoitusta;
- 6) avustuksensaaja on joutunut ulosottoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi, jollei valtionavustuksen käyttötarkoituksesta muuta johdu; taikka
- 7) avustuksensaaja menettelee tosiasiallisesti edellä kohdissa 1-6 mainittuihin seikkoihin rinnastettavalla tavalla antamalla valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos valtionavustuksen saaja tai tämän rikoslaissa määritelty edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä tai työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta taikka valtionavustuksen saajalle on lainvoimaisella päätöksellä määrätty työsopimuslaissa tarkoitettu seuraamusmaksu, valtionapuviranomainen voi jatkaa valtionavustuksen

maksamista sekä jättää jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan perimättä takaisin vain erityisen painavasta syystä.

Jos valtionavustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut tai vahingoittunut valtionavustuspäätöksessä määriteltynä käyttöaikana eikä tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankita uutta vastaavaa omaisuutta, ulkoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi ja määrätä mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta takaisin perittäväksi määrän, joka vastaa valtionavustuksen osuutta omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

Ulkoministeriö voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Ulkoministeriö voi päättää, että osa takaisin perittävästä määrästä, sille laskettavasta korosta tai viivästyskorosta jätetään perimättä, jos täysimääräinen takaisinperintä on kohtuuton. Erityisen painavasta syystä ulkoministeriö voi päättää, että kyseiset kulut ja mahdolliset korot kohtuullistetaan kokonaan.

Kohtuullistamisesta päätettäessä otetaan huomioon se, onko täysimääräinen takaisinperintä kohtuutonta avustuksen saajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai avustuksella hankitun omaisuuden laatuun nähden taikka palauttamisen tai takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn tai olosuhteiden muutokseen nähden.

Lähtökohtana kohtuullistamisessa on maksuveloitteiden kohtuuton ankaruus ja epäoikeudenmukaisuus vallitsevissa yksittäisissä olosuhteissa. Suoritusvelvollisuutta helpotetaan vain osittain ja siltä osin kuin se on kohtuuton. Koska kohtuullistaminen asiallisesti merkitsee ulkoministeriön harkintavallan nojalla tekemää poikkeusta valtionavustuslain mukaisista velvoitteista, on kynnys suoritusveloitteiden täysimääräiseen poistamiseen erittäin korkea.

Avustuksensaajan tekemä takaisinperinnän kohtuullistamista koskeva hakemus on vapaamuotoinen, mutta se on tehtävä kirjallisesti.

Takaisinperittäväälle määrälle maksettavat korot

Valtionavustuslain 24 §:n mukaan valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittäväälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä.

Valtionavustuslain 25 §:n mukaan, jos takaisinperittävää määrää ei makseta viimeistään valtionapuviranomaisen asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.